

เทศน์เช้า วันที่ ๒๘ มิถุนายน ๒๕๕๘

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ตั้งใจฟังธรรม เราฟังธรรมนะ เราเกิดเป็นมนุษย์ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเกิดเป็นมนุษย์ เกิดเป็นมนุษย์เราจะบอกว่าเกิดมาโดยสมมุติ เราเกิดมานะเกิดมาจากความเป็นจริง ถ้าเราเกิดมาจากความเป็นจริง องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเกิดจากนางมหายา เกิดมาจากพ่อจากแม่ เวลาเกิดจากพ่อจากแม่เกิดมาเป็นความจริงใจ แต่เวลาความจริงองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรารถนามาเป็นพระโพธิสัตว์ๆ ทำบุญกุศลมหาศาล

เวลาทำบุญกุศลมหาศาล เราก็เกิดเป็นมนุษย์เหมือนกัน เราก็มาทำบุญกุศลเหมือนกัน เพราะเราทำบุญกุศลเพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางไว้ทาน ศีล ภาวนา ให้มีการเสียดทานกันเพื่อสังคัมมเย็นเป็นสุขใจ เขามีน้ำใจต่อกัน คนมีน้ำใจต่อกันอยู่อย่างไรมันก็ให้อภัยกันซะใหม่ คนจิตใจถ้ามันขัดแย้งกัน ทำสิ่งใดมันขัดแย้งกันไปหมดแหละ ถ้ามันมีน้ำใจทำอย่างไรมันก็ทำได้ นี่ใจเรื่องสมมุติทั้งนั้นแหละ เรื่องของท่าน เรามาเสียดทานกัน มองหน้ากันด้วยเมตตาเอื้ออารีต่อกัน มันจะมีอะไรขัดแย้ง

มันขัดแย้งเพราะขัดแย้งมาจากใจอันนั้น พอขัดแย้งจากใจอันนั้นพอเจอเฉพาะสังคัมมันมีความขัดแย้ง มันมีความขัดแย้งบ๊อบเราก็มีความทุกข์ เราอยากให้อสังคัมมเย็นเป็นสุข ถ้าเราเสียดทานๆ เรามีน้ำใจต่อเขา แต่เรื่องความขัดแย้ง เรื่องความกระทบกระทั่งอันมันมีอยู่แล้ว มันมีอยู่แล้วเพราะใจของเรา เรายังรักษาใจของเราไม่ได้เลย แล้วเราจะให้สมดังปรารถนา สมดังใจเรามันเป็นไปได้ไม่ได้หรือมันไม่มี มันไม่มีหรือ แต่ที่เราทำเราเก็บที่เขาทิ้ง เก็บตกที่เขาทิ้งเขาไม่เอาเราเก็บเอา แต่ถ้าคนเขาเอามาด้วยอหิโกไม่เอา ไม่เอา

นี่ก็เหมือนกัน คุณสิ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเวลาออกมาบวช กว่ามันจะตรัสรู้ธรรมใจ เราจะบอกว่าเวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นเจ้าชายสิทธัตถะ เราเกิดมาโดยสมมุติ เกิดมาในโลก เกิดมาในวัฏฏะ แต่เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาตรัสรู้ธรรม คุณวันวิสาขบูชาขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเกิดวันนี้ ตรัสรู้วันนี้ แล้วก็นิพพานในวันนี้

เวลามาตรัสธรรมๆ ตรัสธรรมในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า นั่นละมัน
ธรรมเหนือโลก ถ้ามันธรรมเหนือโลกมันไม่เป็นแบบนี้ แบบโลกๆ ที่เราทำอยู่มันเป็นเรื่องของ
ทาน เรื่องของทานคือเรื่องการเสียสละ เรื่องการมีน้ำใจต่อกัน แต่การมีน้ำใจต่อกันเป็นเรื่อง
สังคมใช่ไหม เรื่องสังคมเราช่วยเหลือเอื้อจางกันได้ใช่ไหม เราแบกหามได้ใช่ไหม แต่จริงๆ แล้ว
เรื่องในใจ เรื่องความทุกข์ความยากในใจของเรา

ถ้าความทุกข์ความยากในใจของเรา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสธรรมขึ้น
มาแล้ว คุณสิ เวลาเจ้าลัทธิต่างๆ เขาจ้างคนมาด่าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เขาจ้างมาทั้งนั้น
แหละ เขาจ้างมาเพื่ออะไร เพื่อทำลายๆ ทำลายเพราะไม่ต้องการให้องค์สมเด็จพระสัมมาสัม
พุทธเจ้าเผยแผ่ธรรมไป ถ้าเผยแผ่ธรรมไป คนมีหลักมีเกณฑ์ขึ้นมาแล้วมันจะเชื่อพุทธศาสนา ไม่
เชื่อลัทธิของเขา เขาจ้างคนมาด่า เขาจ้างคนมาทำลาย เทวทัตอยากได้ปกครองขึ้นมา จ้างนายธนู
มายิงองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามีความสะเทือนอะไร
ไหม ไม่มีความสะเทือนอะไรเลย

เราจะบอกว่าเวลาทำดีๆ ไร เราก็บอกว่าทำดีต้องได้ดี ทำดีต้องได้ดีแน่นอน ได้ดีเพราะ
ความจริงอันนั้นในหัวใจอันนั้น สัจจะความจริงมันต้องเป็นความจริงอยู่อย่างนั้น แต่เราทำความ
ดีแล้วไปขัดแย้งกับลาภสักการะของเขา หลวงตาท่านบอกว่าตะถั่วถั่วลาภเขา เขามีลาภสักการะ
กันอยู่ เขามีผลประโยชน์กันอยู่ เราไปขัดไปแย้งของเขามันไปขัดไปแย้งกับเขาอยู่แล้ว เรื่องของ
โลกใจ ทำดีต้องได้ดีสิ ทำดีต้องมีคนเห็นดีเห็นงามไปหมดเลย จะไม่มีใครมาได้แย้งองค์สมเด็จพระ
สัมมาสัมพุทธเจ้าเลย เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรารถนามารือสัตว์จันสัตว์ คุณ
สิ เขาทำลายทั้งนั้นแหละ

ปัญหาสังคมใจ สังคมก็คือสังคม สังคมเราอยู่กับสังคมใจ เราจะปรารถนาว่าให้สมความ
ปรารถนาทั้งหมดมันเป็นไปไม่ได้ มันไม่มีหรอก นี่เราเกิดมาเป็นโลก เกิดเป็นโลกเป็น
อริยทรัพย์ เป็นอริยทรัพย์เพราะอะไร เพราะเราเกิดมาเป็นมนุษย์ เป็นมนุษย์สมบัติ เวลาพระบวช
เวลาบวชขึ้นมาสมมุติทั้งนั้นแหละ บวชมาเป็นพระก็สมมุติ สมมุติเพราะอะไร เพราะองค์สมเด็จพระ
สัมมาสัมพุทธเจ้าวางธรรมและวินัยนี้ไว้ ญัตติจตุตถกรรมยกขึ้นมาเป็นพระ

ก็เป็นสมมุติอันหนึ่ง พอสมมุติอันหนึ่ง สมมุติมันจริงตามสมมุติใจ แล้วเราเกิดเป็นมนุษย์
เรามีร่างกาย มีความรู้สึก เป็นสมมุติไม่เป็นสมมุติ แต่เราจะเอาความจริง เอาวิมุตติ เอาความเป็น

จริง แล้วเอาความจริงมันมาจากไหนละ มันก็มาจากหัวใจที่เป็นสมมุติ หัวใจที่เราทุกข์ๆ ยากๆ อยู่ เพราะมันมีทุกข์ใช้ใหม่ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าว่าทุกข์เป็นอริยสัจใช้ใหม่ ทุกข์เป็นความจริงใช้ใหม่ เพราะมันทุกข์ ทุกข์ควรกำหนดใจ แล้วทุกข์ใหม่

ทุกคนบอกสิไม่ทุกข์ พุดมา ทุกข์ทั้งนั้นแหละทุกข์เป็นความจริง แต่เราไม่ได้ค้นคว้าตรง นี้ไง เพราะทุกข์มันเป็นสัจจะ มันเป็นความจริงในใจของเราใช้ใหม่ แต่เราก็บอกว่าเราทุกข์ เพราะเราขาดแคลน เราทุกข์เพราะเราไม่ได้สมความปรารถนา เราทุกข์ออกไปข้างนอกหมดเลย แต่ตัวจริงตัวหัวใจมันทุกข์ ถ้าหัวใจนี้มันทุกข์มันทุกข์เพราะอะไรละ มันทุกข์เพราะอวิชชา เพราะเราไม่รู้จักมันไง

เราเกิดมาเป็นครอบครัว เป็นชาติตระกูลรู้จักไปหมดเลย แต่ไม่รู้จักตัวเองไง ตัวเองเป็นใคร ตามสติตัวเองเป็นใคร รู้จักทุกเรื่องแหละแต่ไม่รู้จักตัวเองไง ถ้าไม่รู้จักตัวเองมันก็ยังบอกว่า มันไม่ทุกข์ไง เวลาทุกข์มันก็ส่งไปข้างนอกไง ส่งออกว่าสรรพสิ่งเป็นทุกข์ ทุกข์เพราะเราขาดแคลน ทุกข์เพราะคนไม่เชิดหน้าชูตาเรา

เขาเชิดหน้าชูตาขนาดไหน ถ้าเราไม่ได้ยินเราไม่รู้เรื่องใหม่ ใอนันมัน โลกธรรม ๘ เวลาเป็นความจริง ถ้าเราเกิดเป็นมนุษย์ เกิดเป็นมนุษย์เป็นอริยทรัพย์ เป็นอริยทรัพย์ขึ้นมาเราจะค้นคว้าของเรา ค้นคว้าหาความจริงของเรานะ หาความจริงในใจของเรา ถ้าหาความจริงในใจของเรา เวลาเราเข้าไปในใจของเรา เราคิดว่าเป็นความคิดของเรา มันอยู่คนเดียวมันว่าแห้ว แต่พอเราเข้าไปในใจของเรานะถ้าเรามีสติปัญญานะ โอ้อโฮ ทำไมความคิดมันมากมายขนาดนี้ ทำไมเรื่องในหัวใจเรามันเยอะแยะขนาดนี้ ถ้ามันเยอะแยะขนาดนี้ทำไมมันฟุ้งซ่าน ทำไมมันเผาผลาญขนาดนี้ ทำไมเราไม่เคยเห็นเลยใจ

นี่ไงถ้าเรามีปัญญาอบรมสมาธิเราเข้ามาค้นคว้าในความรู้อริยธรรมของเรา ในหัวใจของเรา เรา จะเห็นเลย โอ้อโฮ ข้างในมันมีแต่ขยะ สิ่งสกปรกโสภณในใจเรามากมายขนาดนี้ เวลาเราดู สัจจนะ สัจจนเวลาเขาคิดอะไรสิ่งที่ไม่ดีเราแปลกใจนะ ทำไมเขาคิดกันได้ขนาดนั้น แต่เวลาคน ดิๆ เขาคิดแต่เรื่องดีๆ ทั้งนั้นแหละ

ฉะนั้น เวลาเราจะเอาความจริงนะ เราเกิดมาเกิดมาโดยสมมุติ เกิดมาโดยโลก เรื่องของโลก เรื่องของโลกเรื่องภาวะสังคัม สังคัมถ้าเราเกิดมา สภาพกรรม ถ้าเราเกิดมาร่มเย็นเป็นสุข สมณะ ชี พราหมณ์จะได้มีโอกาสประพฤติปฏิบัติ ถ้าสังคัมมีความขัดแย้ง คุณติ เวลาเกิดสงคราม

อย่างนี้เราจะไปนั่งภาวนาอยู่มันเป็นไปได้หรือ เราก็ต้องหนีต้องหลีกต้องเร้น คนที่มีศีลเขาถึงเข้าป่าเข้าเขาของเขาไป เขาจะหลบหลีกสังคมาของเขาไปให้มันน้อยที่สุด

เวลาหลวงตาท่านออกธุดงค์ท่านบอกหาบ้านน้อยๆ ๓ หลัง ๔ หลังก็พอ ถ้าเกินกว่านั้นไปแล้วเขามากวน เขามากวนคือว่าธรรมดาทุกคนก็ทำบุญกุศลแล้วเขาก็อยากได้บุญ เขาก็อยากจะรู้ว่าพระมีธรรมขนาดไหน พระมีคุณธรรมจะช่วยเหลือเขาได้ขนาดไหน เขาก็ต้องไปปฏิสังขาร เขาต้องไปคุยด้วยทั้งนั้นแหละ เขาต้องหลีกต้องเร้น เวลาเราออกประพฤติปฏิบัติกันเราหลีกเราเร้นนะ เราหลีกเราเร้นเพื่ออะไร เพื่อเอาหัวใจเราให้ได้นะ

ถ้าเราเอาหัวใจเราได้ เราเข้าใจว่าเราเอาหัวใจเราได้ ได้จริงหรือเปล่า ถ้ามันได้จริงขึ้นมาแล้วสิ่งนั้นมันเป็นประโยชน์กับเราอยู่แล้ว มันเป็นประโยชน์กับเรา เหมือนผู้ใหญ่ ผู้ใหญ่มองเด็กๆ เล่น เด็กๆ เล่น เด็กมันไร้เดียงสาเนะ ผู้ใหญ่รู้ถูก รู้ผิด รู้ดี รู้ชั่วนะ หัวใจของเรามันไร้เดียงสา เราคุมไม่ได้ เราไม่รู้ไม่ได้ เราเข้าใจไม่ได้เลย แต่ถ้าผู้ใหญ่เขาคุณะมันของง่ายๆ ผู้ใหญ่เขามองเด็กเขาควบคุมได้ เขาดูแลได้

นี่ก็เหมือนกัน หัวใจที่กว่ามันจะฝึกหัดจนเป็นผู้ใหญ่ได้ กว่าฝึกหัดจนมันยืนอยู่ได้มันทำมาขนาดไหน สติ มหาสติ เวลามันเกิดปัญญาขึ้นมา ปัญญามันแยกแยะขึ้นมา มันพิจารณาของมัน แยกแยะของมันเข้าไป มันจะสำรอก มันคายของมัน แม้แต่ทำความสงบของใจก็แล้วแต่เวลาทำความสงบของใจที่เราทำได้ เราพึ่งเทศน์ขึ้นมาคนเกิดมา พระบวชใหม่ๆ ทุกคนปรารถนานิพพาน ปรารถนาสิ้นสุดแห่งทุกข์ แล้วคิดว่าทำได้ด้วย แต่พอไปทำก็ ๕ ปี ๑๐ ปี ท้อแท้ มันเป็นอย่างไร ตำราก็บอกไว้หมด ทางก็ชี้เข้ามาในหัวใจทั้งหมด แต่เวลาไปทำแล้วล้มลุกคลุกคลานเลย ใจของตัวก็หาไม่เจอ

หลวงตาท่านพูดนะ เวลาภาวนาไม่เป็นมันก็เหมือนกับถ่านดำๆ ดำปีเลย คือมันหิบบไปสกปรกโสมมไปหมด เวลาจะภาวนาขึ้นมา พอถ่านไฟมันจุดติดไฟแล้วมันแดงโล่เลย คือมันเผาทั้งเป็น เผาทั้งไม่เป็นนั่นละ เวลาไม่เป็นมันสกปรก มันไม่เป็นประโยชน์อะไรเลย แต่เวลาจุดไฟขึ้นมาแล้ว คุณิ เวลาภาวนาขึ้นมาแล้วคิดว่ามันจะไปได้ๆ มันล้มลุกคลุกคลานไปหมดเลย มันทำอย่างไร

นี่ไงเราเกิดมาโดยสมมุติเนะ เกิดมาโดยโลก เกิดมาในสภาวะสังคมาอันหนึ่ง แต่ถ้าเราจะหยุดเอาปัญหา เรามองกันด้วยทางโลกไง เรามองด้วยทางโลกมันก็ข้อวัตรปฏิบัติมันแหละ ความ

สวยงาม สมณะสารูปมันก็จริงอยู่ เวลาเราปฏิบัติเราต้องอยู่ในกรอบ เราทำของเราขึ้นมา แต่เวลาใจขึ้นมาอาบตีทางใจมันไม่มีใจ ความรู้สึกนึกคิดมันคิดจินตนาการไปได้หมดเลย มันมีแต่เรื่องกรรมทั้งนั้นแหละ

เพราะมีคนมาถามปัญหาบ่อยมากเลย เวลาเข้าไปหาพระมันจะติจะเตียนตลอด เวลาภาวนาไปแล้ว จิตเวลามันลงไปแล้วมันมีความโต้แย้งตลอด มันขัดมันแย้ง แต่ครูบาอาจารย์ของเรา มันเชื่อมั่น มีศรัทธา มีความเชื่อ มีความมั่นคงมาตั้งแต่ต้น แต่เราทำของเราเองไปไม่ได้เอง เวลามันเป็นไปได้นะไอ้ความโต้แย้งอย่างนี้มันไม่มี มันมาจากไหนล่ะ มันมาจากไหน มันมาจากการกระทำ มันมาจากกรรมเก่าของคนแต่ละคนเท่านั้น

ฉะนั้น เวลาปฏิบัติไปแล้วพอมันเข้าไปสู่ใจของตัว เวลาที่ว่าถ่านมันแดงโล่ๆ มันเผาเราทั้งนั้นแหละ มันเผาเราทั้งนั้นแหละ เวลามันเผาเราทำอย่างไรให้มันสงบขึ้นมาล่ะ พอเวลามันสงบขึ้นมา สุขอื่นใดเท่ากับจิตสงบไม่มี สุขอื่นใดเท่ากับจิตสงบไม่มี สิ่งที่ทำกันอยู่ในปัจจุบันนี้ว่างๆ ว่างๆ นั่นสัญญาอารมณ์สร้างความว่าง พยายามสร้างอารมณ์ว่าง อารมณ์ไม่ใช่จิต เราสร้างอารมณ์ อารมณ์ความรู้สึกนึกคิด เวลามันคิดออกไปมันเบียดเบียนตนเองนั่นแหละขยะ พิช เป็นพิชเป็นภัยเอาเข้ามาทำลายตัวเองไง นั่นแหละความคิด

สิ่งที่เป็นความคิด สิ่งที่เป็นสัญญาอารมณ์ แล้วคิดให้ว่างๆ ว่างๆ พอมันว่างด้วยอารมณ์ อารมณ์ว่างมันมีความสบายใจใหม่ สบายใจ แต่จริงๆ มันเป็นสมาธิใหม่ มันไม่เข้าสมาธิเพราะอะไร เพราะมันไม่เข้าสู่จิต ถ้ามันเข้าสู่จิตต้องทำอย่างไร เข้าสู่จิต พุทโธ พุทโธ พุทโธคำบริกรรมตัวมันเอง มันจะกล่อมตัวมันเอง มันกล่อมตัวเอง พุทโธจนพุทโธไม่ได้ พุทโธไม่ได้เพราะอะไร เพราะพุทโธนั่นคือขั้น ๕ ใจ รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ

วิตก วิจารณ์ ระลึกพุท ระลึกโธอยู่ มันเป็นส่วยอารมณ์ มันเป็นอารมณ์ สัญญาอารมณ์ๆ อารมณ์มันเกิด พุทโธ พุทโธอารมณ์ทั้งนั้นแหละ แต่อารมณ์หนึ่งอารมณ์พุทธานุสติ ไม่ใช่ อารมณ์กิเลส อารมณ์กิเลสมันคลุกเคล้าไปหมดแหละ แต่เราพุทโธ พุทโธ พุทโธ อารมณ์ใหม่ อารมณ์ พุทโธจนพุทโธไม่ได้ นั่นสมาธิแท้ แต่พุทโธมันยังพุทโธได้อยู่ มันเริ่มเป็นสมาธิมันก็สบายๆ พุทโธมันละเอียด มันละเอียดมาก โอ้อโฮ ใจมันว่าง มันยังพุทโธได้ นี้อุปจาระ แต่มันเข้าอัปปนามันพุทโธไม่ได้เลย

นี่ก็เหมือนกัน ปัญญาอบรมสมาธิก็เหมือนกัน ปัญญาอบรมสมาธิเราหาเหตุหาผลกับความคิดของเรา ความคิดมันเผ็ดร้อน ความคิดมันมีแต่ความทุกข์ความยาก ความคิดมันคิดมาจากไหนล่ะ ไล่มันไปๆ เวลามันปล่อย มันปล่อย ขณะปล่อยอย่างนี้เวลาเป็นสมาธิมันก็ไม่เหมือนกับพุทโธ เพราะพุทโธสมาธิมันจะคึดค้ำมาก แต่เวลามันปล่อยอย่างนี้ ปัญญาอบรมสมาธิสมาธิอย่างนี้มันเป็นสมาธิว่าเป็นสัจจะ เป็นความจริง แต่มันไม่คึดค้ำเหมือนพุทโธ

ถ้าอย่างนี้มันเป็นสมาธิ สุขอื่นใดเท่ากับจิตสงบไม่มี แล้วเราก็แปลกใจใช่ไหม สุขอื่นใดเท่ากับจิตสงบไม่มี เราก็จิตสงบทุกวันเลย เราก็ว่างๆ ทำไมมันไม่สุขสักที แตกต่างกันตรงนี้ไง ทำไมมันไม่สุขล่ะ มันอารมณ์สบายใจ ว่างๆ ว่างๆ มันไม่เห็นแปลกประหลาดเลย แต่ลงสมาธิสิให้มันลงจริงๆ สิ งง เพราะสมาธิมันพูดออกมาไม่ได้ไง มันพูดเทียบเคียงกับความจริงอันนั้นไม่ได้เลย นั่นแหละคือความจริง แต่ไอ้นี้เป็นสัญญาอารมณ์ เราถึงทำกันไม่ได้จริงอยู่นี่ไง

ถ้าทำจริงๆ มนุษย์เป็นสัตว์ประเสริฐ สิ่งที่เป็นภาวะสังคม เรื่องสังคมเป็นเรื่องโลก เรื่องสมมุติ แต่สังขธรรมมันจะกั๊กวานในหัวใจของเรา องค์กรสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมาแล้วกั๊กวานในหัวใจ พุทธศาสนาสำคัญที่นี้ ถ้าสำคัญที่นี้ สิ่งสภาวะแวดล้อม ทาน ศีล สภาวะแวดล้อมทั้งนั้นแหละ จริงๆ แล้วต้องประพฤติปฏิบัติถอดถอนเสี้ยนหนามในใจให้ได้ ถ้าถอดเสี้ยนหนามในใจได้ นั่นละอัตตสมบัติ สมบัติประจำหัวใจของเรา อันนี้เรามาเป็นอามิสไป

สิ่งที่เป็นอามิสเราต้องเสียดสละ เราทำของเราเป็นอามิสเพราะมันเป็นวัตถุ แต่ถ้ามันเป็นความจริง เวลาสงบขึ้นมาเราน้อยเนื้อต่ำใจว่าเราทำสิ่งนี้ไม่ได้ เราอยู่บ้านของเรา ห้องพระที่ไหนเราก็ภาวนาได้ ในที่เรื่อนว่างที่ไหน ทางเจียบสังัดเราเดินจงกรมที่ไหนก็ได้ ใจของเราแท้ๆ เลยอัตตสมบัติมันอยู่ที่ไหนก็ได้ อยู่โคนไม้ อยู่ในที่สงบสังัด ที่ไหนทำได้หมดเลย นั่งอยู่ที่ไหนก็ทำได้ เพราะใจมันอยู่กับเรา เราต้องการหัวใจของเรา

ทรัพย์สมบัติมันอยู่ในบ้าน ทรัพย์สมบัติมันอยู่ในตู้เซฟนะ เวลาพลัดพรากไปแล้วมันก็คาอยู่นั่นแหละ แต่ถ้าพุทโธ ถ้าจิตสงบ ถ้าอัตตสมบัติอยู่ในใจของเรา เราไปไหนมันก็ไปกับเรา ถ้าเราตายไปมันก็ไปกับจิตดวงนี้ สมบัติมันค้างอยู่บนโลกนี้ สมบัติเป็นสมบัติสาธารณะ แต่อัตตสมบัติ บุญกุศลไปกับจิตดวงนี้ จิตดวงนี้ได้บุญกุศลมันจะไปกับเรา เราแสวงหาที่นี้ไง

เวลาเราเห็นกัน เห็นกันแต่วัตถุธาตุ เรายกกันมาเรามีแต่วัตถุธาตุ แต่ค่าของน้ำใจล่ะ หัวใจอันนั้นล่ะ ถ้าเป็นความจริงขึ้นมา พุทธศาสนาสอน นั่นละเราก็คิดมากับโลกๆ โลกกับธรรมอยู่

ด้วยกัน เหริยณมีสองด้าน โลกกับธรรมๆ อยู่กับโลกเรากี่รู้ เรากี่เข้าใจ แต่คนถ้าคิดโลกหมดมันก็เอาโลกเป็นตัวอย่าง เอาโลกเป็นใหญ่ แล้วธรรมอยู่ไหน ธรรมอยู่ไหน

หัวใจที่ทุกข์ที่ยากอยู่นี้ สัจธรรมที่มันกังวานหัวใจ หัวใจของเราแท้ๆ หัวใจของเราแท้ๆ เราเป็นชาวพุทธ เกิดมาพบพุทธศาสนาเป็นกบเผือกอบัว ไม่ได้สิ่งใดติดหัวใจเราไปเลยหรือ ถ้าได้ติดหัวใจเราไปเลยเราต้องมีความเข้มแข็งแล้วทำของเราขึ้นมา ถ้าทำของเราขึ้นมาละ ธรรมเหนือโลก ไม่มีใครรู้กับเรา สังคมกระทบกระเทือนเขารู้กันได้ แต่ใจเราเป็นธรรมไม่มีใครรู้ได้ เว้นไว้แต่เทวดา อินทร์ พรหมมาอนุโมทนากับหลวงปู่มัน

เวลาหลวงปู่มันท่านตรัสรู้ธรรมแต่ละขั้นๆ เพราะท่านมีอำนาจวาสนา เทวดา อินทร์ พรหมมาอนุโมทนาเลย เพราะเทวดา อินทร์ พรหมเขามีแต่หัวใจ เขารู้เรื่องทิพย์ เขารู้แต่ความรู้สึก เขาไม่มีร่างกายเหมือนเรา แต่พวกเราเอาแต่ร่างกาย เอาแต่โลกๆ เอาแต่ภาวะสังคม เอาแต่ความนุ่มนวลของโลกใจ แต่เราไม่เห็นหัวใจมันนุ่มนวล มันอ่อนไหวขนาดไหน ถ้านุ่มนวลอ่อนไหวขนาดไหน นั่นเราทำตรงนั้น โลกกับธรรมมันก็อยู่กับเรา กายกับใจ โลกกับธรรม กายกับใจ ก็ของเรานี้แหละ เตือนเราๆ ให้เราค้นหาของเรา ค้นหาของเรา เอาสมบัติของเรา ให้เป็นสมบัติของเราให้ได้ เอวัง